הלכות ומנהגים לחנוכה

נס הניצחון במלחמה -בתקופת בית המקדש השני גזרו מלכי יוון גזירות על עם ישראל, ולא הניחו להם לעסוק בתורה ובקיום מצוות. היה הדבר קשה מאוד לבנ"י, עד שריחם עליהם הקב"ה והצילם מידיהם. עיקר הנס בחנוכה היה: **מְסַרְתָּ גִּבּוֹרִים בְּיַד חַלָּשִׁים. וְרַבִּים בְּיַד מְעַטִּים. וּטְמֵאִים בְּיַד טְהוֹרִים. וּרְשָׁעִים בְּיַד צַדִּיקִים. וְזֵדִים בְּיַד עוֹסְקֵי תוֹרָתֶךָ. וּלְךָ עָשִׂיתָ שֵׁם גָּדוֹל וְקָדוֹשׁ בְּעוֹלָמֶךָ. וּלְעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל עָשִׂיתָ תְּשׁוּעָה גְדוֹלָה וּפֻרְקָן כְּהַיּוֹם הַזֶּה:**

נס פך השמן -כשגברו החשמונאים על היוונים, נכנסו לבית המקדש ורצו להדליק את הנרות במנורה, אך לא מצאו שמן היות והיוונים טמאו את כל השמנים. לבסוף מצאו פך אחד של שמן זית טהור שהיה חתום בחותמו של כהן גדול, והיה בו מספיק כדי להדליק יום אחד בלבד, ונעשה נס והדליקו ממנו שמונה ימים.

"צריך להיזהר מאוד בהדלקת נר חנוכה, כי היא מצוה חביבה עד מאוד, לפרסם את הנס בהודאה לה' יתברך על הניסים שעשה לנו..." (רמב"ם)

במה מדליקין? מצווה מהמובחר להדליק נרות חנוכה בשמן זית (שבו היה הנס) ובפתילה מצמר גפן. ומי שאין לו, ידליק בשמן מובחר ממין אחר או בנרות שעווה.

כמה נרות מדליקים? בלילה הראשון מדליק נר אחד, וכל לילה מוסיף עוד אחד, עד שבלילה האחרון יהיו שמונה נרות. ואפילו שבני הבית מרובים לא ידליקו יותר. צריך שהנרות ידלקו לפחות חצי שעה. ובזמן זה שהנרות דולקים אסור לנשים לעשות מלאכה. נוהגים להדליק עוד נר אחד הנקרא "שמש", כדי שאם ישתמשו באור הנרות ישתמשו באורו של השמש שהרי: **'הַנֵּרוֹת הַלָּלוּ קֹדֶשׁ הֵם. וְאֵין לָנוּ רְשׁוּת לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶם. אֶלָּא לִרְאוֹתָם בִּלְבָד'**. אסור להשתמש לאור נר החנוכה תשמיש שנהנה ממנו כגון לספור מעות וכו' אבל מותר ללכת לאורם כדי שלא יכשל, ואם כבה האור בבית איננו צריך לעצום את עיניו.

מי מדליק? אבי המשפחה מדליק ומוציא את כל בני הבית, בין אם נמצאים בין אם לאו. ואם האב אינו בבית ידליק אחד/ת מבני הבית עבור כולם, בין אם נמצאים בין אם לא.

חנוכיה כשרה על הנרות להימצא בשורה ישרה ושווה ולא בעיגול. גובה הנרות צריך להיות שווה. בין נר לנר יש לשים רווח.

מקום הנחת הנרות בין ***24*** ס"מ ל- ***9.60*** מטר מקרקע הדירה. מי שגר בבית פרטי: אם יש חצר לפני הבית – בפתח החצר. אם יש חשש שהחנוכיה תגנב, מניח בפתח ביתו ליד המשקוף השמאלי – כדי שתהיה מזוזה מימין וחנוכיה משמאל כך שמי שנכנס לבית יהיה מוקף במצוות. מי שגר בבית משותף: מניח את החנוכיה בחלון הפונה לרשות הרבים, ואם הוא גר בקומה שהמרפסת גבוה מ- 9.60 מטר מרצפת הבניין יניח את הנרות בפתח הדירה מבפנים, מצד שמאל.

זמן הדלקת נרות חנוכה הטוב ביותר מצאת הכוכבים ועד חצי שעה לאחר צאת הכוכבים. ואם לא הדליק בתחילת הלילה יכול להדליק כל הלילה. מי שלא הדליק לילה אחד יכול בשאר הימים להדליק בברכה.

ערב שבת: הסדר הוא כך, תפילת מנחה← נרות חנוכה כרבע שעה לפני השקיעה← נרות שבת. נרות החנוכה צריכים לדלוק לפחות שעה.

ברכות ההדלקה

בלילה הראשון מברכים 3 ברכות :

בָּרוּךְ אַתָּה ה' אֱלֹקֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ לְהַדְלִיק נֵר חֲנֻכָּה:

בָּרוּךְ אַתָּה ה' אֱלֹקֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם שֶׁעָשָׂה נִסִּים לַאֲבוֹתֵינוּ בַּיָּמִים הָהֵם בַּזְּמַן הַזֶּה:

בָּרוּךְ אַתָּה ה' אֱלֹקֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם שֶׁהֶחֱיָנוּ וְקִיְּמָנוּ וְהִגִּיעָנוּ לַזְּמַן הַזֶּה:

*בשאר הלילות מברכים רק את שתי הברכות הראשונות.

תחילה יש לברך ורק לאחר סיום כל הברכות ידליק את הנרות.

צריכים לדעת שזמן הדלקת נרות חנוכה הוא עת רחמים ורצון גדולים מאוד וזה הזמן לבקש על: זיווג, מידות טובות, בריאות, קדושה, פקידה, וכו'

סדר ההדלקה בלילה הראשון – הנר הקיצוני שמימין.

בלילה השני – מוסיף נר סמוך לו (משמאל לנר הקודם) אותו מדליקים תחילה וממשיכים לנר שלידו, וכן בשאר הלילות.

לאחר הדלקת הנר הראשון נוהגים לומר :

הַנֵּרוֹת הַלָּלוּ אָנוּ מַדְלִיקִין עַל הַנִּסִּים וְעַל הַנִּפְלָאוֹת וְעַל הַתְּשׁוּעוֹת וְעַל הַמִּלְחָמוֹת. שֶׁעָשִׂיתָ לַאֲבוֹתֵינוּ בַּיָּמִים הָהֵם בַּזְּמַן הַזֶּה. עַל יְדֵי כֹּהֲנֶיךָ הַקְּדוֹשִׁים. וְכָל מִצְוַת שְׁמוֹנַת יְמֵי חֲנֻכָּה הַנֵּרוֹת הַלָּלוּ קֹדֶשׁ הֵם. וְאֵין לָנוּ רְשׁוּת לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶם. אֶלָּא לִרְאוֹתָם בִּלְבָד. כְּדֵי לְהוֹדוֹת וּלְהַלֵּל לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל עַל נִסֶּיךָ וְעַל נִפְלְאוֹתֶיךָ וְעַל יְשׁוּעָתֶךָ:

לאחר מכן אומרים : "מזמור שיר חנוכת הבית".

תפילות חג החנוכה בשמונת הימים אומרים "על הניסים" בתפילת שמונה עשרה ובברכת המזון. נשים פטורות מאמירת הלל בימי החנוכה. ואם רוצות בכל אופן לא תברכנה.

מנהגי החג

דמי חנוכה לילדים, הטעם : היוונים רצו לבטל תורה מישראל, אנו מעודדים את הילדים שיוסיפו ללמוד תורה.

אכילת סופגניות ולביבות מטוגנות בשמן, הטעם : זכר לנס חנוכה שנעשה בשמן.

משחקים בסביבון, הטעם : להראות שהקב"ה מלמעלה מסובב את כל העולם.

אכילת מאכלי גבינה, הטעם : זכר לנס הנצחון שיהודית ביתו של יוחנן כהן גדול האכילה גבינה את מנהיג היוונים כדי שירדם, ערפה את ראשו וכל צבאו נמלט.

* * *

יהי רצון שימלא ה' יתברך כל משאלות ליבכן לטובה .
ותזכו לינוק מנרות החנוכה גבורה וקדושה שמחה וחיים.

חג אורים שמח!
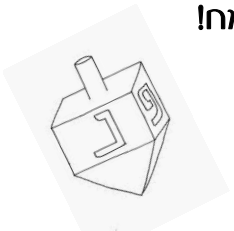
רב האולפנה
עמיחי נחשוני